

Utrecht, 9 juli 2017

Betreft: NWEA-zienswijze op de Ontwerp Wijziging Verordening Romte Fryslân

Geachte Gedeputeerden van Fryslân en mevrouw Jilderda,

Graag maakt de Nederlandse Windenergie Associatie (NWEA) gebruik van de geboden gelegenheid om reactie te geven op de Ontwerp Wijziging Verordening Romte Fryslân. NWEA is een brancheorganisatie die het merendeel van de op het gebied van windenergie actieve bedrijven verenigt, waaronder bedrijven in kleine- en miniwind turbines.

NWEA is verheugd dat Provincie Fryslân een uitzondering wil maken op het verbod van kleine windturbines in landelijk gebied. Bij de energietransitie zal verdergaande elektrificatie optreden, waarbij in het landelijk gebied zonder aanvullende decentrale opwekking het verzwaren van het elektriciteitsnet vanwege de lage bevolkingsdichtheid en grotere afstanden onnodig kostbaar wordt. Voor de energietransitie is het dus van groot belang dat locaties die verder van het elektriciteitsnet afliggen, in staat gesteld worden zelf hun energie op te wekken, ook in Fryslân. De onderstaande beperkingen die u bij deze wijziging opstelt zijn echter van dien aard, dat het onmogelijk is om een rendabele kleine windturbine te plaatsen voor eigen opwekking van hernieuwbare elektriciteit voor uw bevolking in landelijk gebied.

"F. Artikel 9.3 Kleine windturbines

Na artikel 9.3.1 lid 1 wordt een nieuw lid 2 toegevoegd:

2. In afwijking van het eerste lid kan in een ruimtelijk plan worden toegestaan:

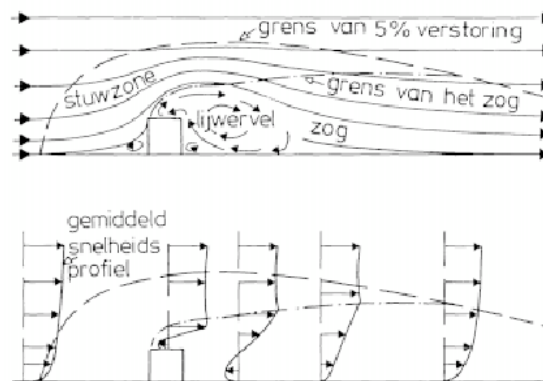
- a. een daknokturbine (Een windturbine zonder mast, geplaatst op de daknok van een gebouw).*
- b. een kleine windturbine met een maximale hoogte van 10 meter, mits de energie wordt opgewekt voor de eigen behoefte, de windturbine op het bestaande bouwperceel wordt geplaatst en de kleine windturbine zorgvuldig wordt ingepast binnen de landschappelijke en cultuurhistorische kernkwaliteiten.*

Daknokturbines en kleine windmolens met een maximale tiphoogte van 10 meter kunnen nu in het landelijk gebied worden gerealiseerd door gebruik te maken van bijlage II artikel 4 Bor. Met voorliggende wijzigingsverordening komt dit artikel onder de werking van de verordening te vallen, waardoor alleen nog zou kunnen worden meegewerkt als sprake is van een pilot. Omdat daknokturbines en kleine windturbines van maximaal 10 meter nauwelijks impact hebben op het landschap maar wel kunnen bijdragen aan de verduurzaming is in de wijzigingsverordening een regeling opgenomen voor het toestaan van daknokturbines en kleine turbines met een maximale hoogte van 10 meter, mits de energie wordt opgewekt voor de eigen behoefte, de windturbine op het bestaande bouwperceel (bedrijf, woning) wordt geplaatst en de kleine windturbine zorgvuldig wordt ingepast binnen de landschappelijke en cultuur-historische kernkwaliteiten."

Met deze wijziging valt er technisch noch economisch een productieve en rendabele duurzame windenergiewinning te realiseren. Een tiphoogte van maximaal 10 m betekent dat de rotor alleen in de onderste luchtlag met lage windsnelheden en turbulentie kan draaien, en leidt in de praktijk tot diameters kleiner dan 6 m en opbrengsten (veel) lager dan 10.000 kWh per jaar.

Voor daknokturbines is tot nu toe weinig perspectief gebleken omdat deze dure constructies vergen en eveneens in slechte windcondities moeten functioneren. De reden van deze slechte windcondities is weergegeven in onderstaande figuur uit 'Windklimaat van Nederland' van Wieringa en Rijkooft (1983, pagina 45):

*Figuur 3.9
Luchtstroming rondom
een blokvormig obstakel
in een windtunnel. De
bovenste figuur toont
stroomlijnen, de
onderste de vervorming
van het
windsnelheidsprofiel
(zie KNMI, 1974).*

Een kleine mast om uit de grens van het zoggebied te blijven, levert al veel op in termen van elektriciteitsproductie en daarmee in rendabele oplossingen.

Het met Zon PV opwekken van elektriciteit is geen volwaardig alternatief omdat daarmee slechts op een beperkt aantal uren kan worden geproduceerd. Voor het landelijk gebied is daarbij het verduurzamen van het elektriciteitsnet alleen goed uitvoerbaar als er een evenwichtige combinatie is van windenergie, zonne-energie, en elektriciteitsopslag.

Een masthoogtebeperking is ook niet nodig omdat de eis van "eigen verbruik" al afdoende is om grote windturbines uit het landelijk gebied te weren. Bovendien is een masthoogtebeperking onwenselijk, omdat het -gecombineerd met de beperking van plaatsing op het bestaande bouwperceel- bewoners met een hoge bomenrij op hun perceelgrens onnodig benadeeld.

Voor innovatieve pilots levert u de volgende voorwaarden:

- het betreft een kleine windturbine met een horizontale as in andere vormen dan twee of drie wieken en een rotordiameter van maximaal twee meter of
- het betreft een kleine windturbine met een verticale as en een rotordiameter van maximaal twee meter
- Voorwaarde is dat het innovatieve karakter van de pilot middels een rapportage aannemelijk wordt gemaakt en de turbine zorgvuldig wordt ingepast in de landschappelijke en cultuurhistorische kernkwaliteiten.
- De turbine mag tijdelijk (2-5 jaar) worden geplaatst. Duidelijk moet zijn dat het gaat om een proef met als doel om vernieuwingen te testen.

NWEA vindt deze beperkingen niet werkbaar voor pilotopstellingen. Kenmerk van experimentele testturbines is dat deze tijdens de beproevingsperiode vaak onvoorziene wijzigingen ondergaan, waardoor

het van te voren in rapportages vastleggen niet zinnig is en de opgelegde beperkingen te restrictief zijn. Een aantal kleine- en miniwind leveranciers hebben, samen met NWEA en de NHL en Hanze Hogeschool een projectvoorstel gedaan voor een test/onderzoek terrein bij Leeuwarden voor kleine wind turbines. Het is bijna zeker dat dit voorstel wordt gehonoreerd en het zou erg jammer zijn wanneer dit vanwege bovenstaande belemmeringen, geen doorgang kan vinden.

Kortom, NWEA wil benadrukken dat de voorgestelde beperkingen een rendabele plaatsing van kleine- of miniwind in landelijk gebied onmogelijk maken. Daarom doet NWEA middels deze zienswijze een dringend beroep op u om de wijziging zodanig aan te passen dat uw bevolking in landelijk gebied in staat is om zowel technisch mogelijk als economisch wenselijke kleine windturbines voor eigen opwek te kunnen plaatsen zonder deze masthoogte- en rotorgrootte-beperking en zonder mastverbod en asrichtings-eis voor miniwindturbines op daken, maar de definities te gebruiken die NWEA in haar Handreiking Kleine- en Miniwind hanteert (zie ook bijlage):

Onder kleine windturbines en windenergiesystemen wordt verstaan:

- Windturbines met een rotordiameter tussen de 2 en 14 m, oftewel een rotoroppervlak tussen 3,14 en 154 m²
- Windenergiesystemen met rotors met een diameter tussen de 2 en 10 m, oftewel een rotoroppervlak tussen 3,14 en 80 m², met per windenergiesysteem een gezamenlijke oppervlakte van maximaal 200 m².

Onder miniwindturbines:

- Windturbines met een rotordiameter kleiner dan 2 m, oftewel kleiner dan 3,14 m².

Daarnaast vraagt NWEA of u de beperking van plaatsing op het bestaande bouwperceel wil uitbreiden tot "naast het bouwperceel" wanneer dat betere windcondities oplevert, bijvoorbeeld aan de preferente windrichtingskant van een bomenrij die op de bouwperceelgrens staat.

Het maatschappelijke voordeel van de door ons voorgestelde aanpassingen is dan niet zozeer de hoeveelheid kWh-productie (dat kan goedkoper met grote windturbines) maar een betere balans in het lokale elektriciteitsnet en ook een eerlijker kosten-baten verdeling voor plattelandsinwoners. Een bijkomend voordeel van deze voorgestelde versoepelingen is dat u er aanvullende economische perspectieven qua werkgelegenheid mee creëert in uw provincie.

Hoogachtend,

Karen Kooi-de Bruijne,
Branchespecialist Wind op Land NWEA
Nederlandse WindEnergie Associatie (NWEA)
karen.kooi@nwea.nl
06 2865 7353
www.nwea.nl